

อำนาจศาลไทยในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ

Setting aside foreign arbitral award by Thai court

ธรรมธิดา ขนอม

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

592/3 ซอยรามคำแหง 24 แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

E-mail: Thammy955@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอำนาจศาลไทยในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 โดยวิธีการวิเคราะห์กฎหมายเปรียบเทียบถึงการเพิกถอนคำชี้ขาดตามอนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ค.ศ.1958 และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศของคณะกรรมการมาธิการว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ จากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 มาตรา 40 บัญญัติให้ศาลที่มีเขตอำนาจมีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาด โดยไม่ได้ระบุคำชี้ขาดที่จะถูกเพิกถอนว่ารวมถึงคำชี้ขาดที่ได้กระทำขึ้นในต่างประเทศด้วยหรือต้องเป็นคำชี้ขาดที่ได้กระทำในประเทศไทยเท่านั้น และมาตรา 9 บัญญัติศาลที่มีเขตอำนาจไว้แต่เฉพาะศาลไทย จึงเกิดปัญหาในการตีความว่าศาลไทยมีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศหรือไม่ โดยศาลฎีกาได้วางหลักการเป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางแรก ศาลไทยที่มีเขตอำนาจมีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ และแนวทางที่สอง ศาลไทยไม่มีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ และจากศึกษาอนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ค.ศ.1958 และกฎหมายแม่แบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศของคณะกรรมการมาธิการว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติพบว่า การเพิกถอนคำชี้ขาดต้องเพิกถอนโดยศาลในประเทศที่ทำคำชี้ขาดเท่านั้น จึงเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 ไม่สอดคล้องกับอนุสัญญาและกฎหมายแม่แบบดังกล่าวข้างต้น และงานวิจัยเรื่องนี้ มีข้อเสนอแนะเห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 มาตรา 40 ให้สอดคล้องกับอนุสัญญานิวยอร์กและกฎหมายแม่แบบว่าศาลไทยไม่มีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ

คำสำคัญ : การเพิกถอน, คำชี้ขาดต่างประเทศ, ศาลไทย, อนุสัญญานิวยอร์ก, กฎหมายแม่แบบ

Abstract

This research aims to study whether Arbitration Act B.E. 2545 (2002) which provides jurisdiction to Thai courts to set aside award of arbitration conducted in foreign countries shall, or not, comply with The Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Award, 1958 and UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration. The findings revealed that Section 40 of Arbitration Act B.E. 2545 (2002) provides jurisdiction to Thai courts to set aside award only conducted in Thailand not include foreign countries, and the Section 9 of the Act provides that only Thai courts shall have jurisdiction over setting aside the award. Hence, there has been controversial that Thai courts shall

have jurisdiction over setting aside award conducted in foreign countries or not. There has been judgements of the Supreme Court of Thailand which has laid down two practices on setting aside award. Firstly, Thai courts shall have jurisdiction over setting aside award conducted in foreign countries. Secondly, Thai courts shall not have jurisdiction over setting aside award conducted in foreign countries. According to The Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Award, 1958, and UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration, the findings showed that to set aside the award is to be solely settled in the court of the country where the award was settled. Arbitration Act B.E. 2545 (2002) consequently does not comply with the aforementioned Convention and Model Law. This research presented a suggestion of improvement of Article 40 of Arbitration Act B.E. 2545 (2002) not to provide jurisdiction for Thai courts to set aside the award so as to conform with the New York Convention and the Model Law.

Keywords : set aside, foreign award, Thai Court, New York Convention, Model Law

1. บทนำ

ในปัจจุบันการอนุญาโตตุลาการเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเนื่องจากอนุญาโตตุลาการมีข้อได้เปรียบที่สำคัญประการหนึ่งคือ คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการสามารถนำไปบังคับได้ในประเทศอื่นนอกเหนือจากประเทศที่มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการและทำคำชี้ขาด ทั้งนี้เพราะมีอนุสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการบังคับตามคำชี้ขาดต่างประเทศคือ อนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ค.ศ. 1958 (The Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Award, 1958) หรืออนุสัญญานิวยอร์ก ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญานิวยอร์กจึงมีผลทำให้คำชี้ขาดที่ทำขึ้นในประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญานิวยอร์กอาจนำมาบังคับในประเทศไทยได้ (พิชัยศักดิ์ หรยางกูร, 2540 : 15)

เมื่ออนุญาโตตุลาการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการแล้วเสร็จมีคำชี้ขาด คู่พิพาทต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ถ้าหากคู่พิพาทฝ่ายที่แพ้คดีไม่ปฏิบัติตามคำชี้ขาด คู่พิพาทฝ่ายที่ชนะมีอำนาจขอบังคับตามคำชี้ขาดนั้นโดยยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อขอบังคับตามคำชี้ขาด หากปรากฏว่าคำชี้ขาด

นั้นมีเหตุบกพร่องตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ (เสาวนีย์ อัครวโรจน์, 2548: 153) ศาลก็อาจปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาด เหตุที่ศาลจะปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดแบ่งเป็นเหตุที่คู่พิพาทฝ่ายที่แพ้หรือผู้ที่ถูกบังคับตามคำชี้ขาดต้องพิสูจน์และเหตุที่ศาลหยิบยกขึ้นได้เอง โดยการเพิกถอนคำชี้ขาดเป็นเหตุหนึ่งที่ศาลอาจปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาดนั้นได้ การเพิกถอนคำชี้ขาดนั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะทำลายผลและความสมบูรณ์ของคำชี้ขาดนั้นโดยสิ้นเชิงไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ไม่สามารถบังคับตามคำชี้ขาดทั้งในประเทศที่ทำคำชี้ขาดและประเทศภาคีสมาชิกแห่งอนุสัญญานิวยอร์ก ดังนั้นการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเป็นข้อยกเว้นหลักการของคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการเป็นที่สุดและมีผลผูกพันคู่พิพาท

การเพิกถอนคำชี้ขาดต่างประเทศย่อมต้องพิจารณาถึงความผูกพันตามความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าผูกพันด้วย คือ อนุสัญญานิวยอร์ก ซึ่งมีหลักการให้ประเทศภาคีสมาชิกยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ เว้นแต่เข้าเหตุต่างๆที่ศาลอาจปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาด โดยจำแนกเหตุเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรกเป็นเหตุที่ผู้ถูกบังคับตามคำชี้ขาดต้องพิสูจน์ ตามมาตรา 5(1) และประเภทที่สองเป็นเหตุที่ศาลยกขึ้นได้เองตามมาตรา 5(2) (ธวัชชัย สุวรรณพานิช, 2558: 3) คำชี้ขาดต่างประเทศตาม

อนุสัญญาเวียนอร์กันนั้นถือตามหลักดินแดน คือ ค่าชี้ขาดที่ไปยังคืบตามค่าชี้ขาดในประเทศอื่นนอกจากประเทศที่ทำค่าชี้ขาด จึงจะมีสถานะเป็นค่าชี้ขาดต่างประเทศ ในการบังคับตามค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการหากปรากฏว่าค่าชี้ขาดนั้นถูกเพิกถอนเป็นเหตุหนึ่งที่ศาลอาจปฏิเสธไม่บังคับตามค่าชี้ขาดนั้นได้ ตามมาตรา 5 (1)(e)

ประเทศไทยมีกฎหมายอนุญาโตตุลาการ คือ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 โดยนำกฎหมายแม่แบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศของคณะกรรมการว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศของสหประชาชาติ (UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration) หรือกฎหมายแม่แบบมาเป็นแบบในการยกร่างบทบัญญัติเรื่องการขอให้ศาลเพิกถอนค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอยู่ในหมวด 6 การคัดค้านค่าชี้ขาด มาตรา 40 “การคัดค้านค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการอาจทำได้โดยการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจเพิกถอนค่าชี้ขาดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้...” กล่าวคือ คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งสามารถร้องขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจเพิกถอนค่าชี้ขาดได้ และศาลที่มีเขตอำนาจนั้นมีอำนาจเพิกถอนค่าชี้ขาดได้หากเข้าเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา 40 วรรคสาม แต่ไม่ได้ระบุว่าค่าชี้ขาดที่จะถูกเพิกถอนนั้นหมายความว่าเฉพาะค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการภายในประเทศไทยเท่านั้น หรือรวมถึงค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศด้วย ส่วนคำว่า “ศาลที่มีเขตอำนาจ” ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 9 ซึ่งบัญญัติว่า “ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง หรือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค หรือศาลที่มีการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการอยู่ในเขตศาลหรือศาลที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้เสนอต่ออนุญาโตตุลาการนั้น เป็นศาลที่มีเขตอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้” จึงเห็นได้ว่าศาลตามมาตรา 9 ได้บัญญัติไว้เฉพาะศาลของประเทศไทยดังนั้น จึงเกิดปัญหาในการตีความกฎหมายในเรื่องการเพิกถอนค่าชี้ขาดของ

อนุญาโตตุลาการต่างประเทศว่า ศาลไทยมีอำนาจเพิกถอนค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศหรือไม่ ซึ่งเห็นได้จากแนวคิดทางวิชาการและแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วางหลักการเพิกถอนค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ เป็น 2 แนว คือ แนวแรกคือ ศาลในประเทศไทยที่มีเขตอำนาจมีอำนาจเพิกถอนค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ และแนวที่สองคือ ศาลไทยไม่มีอำนาจในการเพิกถอนค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ โดยประเด็นปัญหาข้างต้นวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับอำนาจศาลไทยในการเพิกถอนค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปรับใช้กฎหมายและการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาอำนาจของศาลในการเพิกถอนค่าชี้ขาดของการอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545

2.2 เพื่อศึกษาอนุสัญญาเกี่ยวกับการเพิกถอนค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

2.3 เพื่อศึกษาและหาข้อเสนอแนะและแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545

3. สมมติฐานการศึกษา

ศาลไทยไม่มีอำนาจในการเพิกถอนค่าชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ

4. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวินิจฉัยนี้มุ่งศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ถึงการเพิกถอนค่าชี้ขาดตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 อนุสัญญาเวียนอร์ก และกฎหมายแม่แบบ

5. วิธีการศึกษา

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยวิจัยข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลและศึกษาค้นคว้าจากตำรา กฎหมาย บทความทางวิชาการ วารสารสิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจนระเบียบ คำสั่งและสื่อออนไลน์ต่างๆ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาและเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปและแนวทางการแก้ไขปัญหา

6. ผลการศึกษา

จากการศึกษาผู้เขียนพบว่า อำนาจศาลไทยในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศเกิดจากความไม่ชัดเจนของบทบัญญัติมาตรา 40 ตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 ซึ่งบัญญัติให้ “ศาลที่มีอำนาจเป็นศาลที่มีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดได้” และมาตรา 9 ได้ระบุว่า “ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง หรือศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค หรือศาลที่มีกรพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการอยู่ในเขตศาลหรือศาลที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาข้อพิพาทซึ่งได้เสนอต่ออนุญาโตตุลาการนั้น เป็นศาลที่มีเขตอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งอาจทำให้เข้าใจได้ว่าศาลไทยมีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการได้ทุกกรณีหากมีกรณียื่นคำร้องขอเพิกถอนคำชี้ขาดต่อศาลไทยซึ่งเห็นได้จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาในประเด็นการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ มี 2 แนววินิจฉัย คือ แนววินิจฉัยแรก คือ ศาลไทยมีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5511-5512/2552 และแนววินิจฉัยที่สอง คือ ศาลไทยไม่มีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ศาลที่จะเพิกถอนคำชี้ขาดได้ต้องเป็นศาลของประเทศที่ได้ทำคำชี้ขาดและภายใต้กฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาดนั้น ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13534/2556, 9476/2558 และ 8539/2560 จากคำพิพากษาข้างต้นย่อมเห็นได้ว่า แนวทางการตีความการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

ต่างประเทศ ตามมาตรา 40 ได้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคำพิพากษาจากเดิมศาลไทยมีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ เป็นศาลไทยไม่มีอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศซึ่งมีความสอดคล้องกับอนุสัญญานิวยอร์กและกฎหมายแม่แบบ นอกจากนี้ ได้มีแนวคิดทางวิชาการเกี่ยวกับอำนาจศาลไทยการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ แบ่งออกเป็น 2 แนวคิด กล่าวคือ แนวคิดแรกเห็นว่า ศาลที่มีเขตอำนาจจึงสามารถเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงอนุสัญญานิวยอร์กแต่อย่างใด โดยมีความเห็นของศาสตราจารย์ (พิเศษ) ไชยวัฒน์ บุณนาค (ไชยวัฒน์ บุณนาค, 2554: 163-164) และแนวคิดที่สอง เห็นว่า อนุสัญญานิวยอร์กไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนคำชี้ขาด มีเพียงบทบัญญัติให้ศาลของประเทศที่จะทำการบังคับตามคำชี้ขาดสามารถปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดได้หากคำชี้ขาดนั้นถูกเพิกถอนโดยศาล หรือเจ้าหน้าที่ของประเทศที่ทำคำชี้ขาดนั้นทำขึ้น โดยมีความเห็นของอาจารย์สรวิศ ลิ้มปริงซี่ (สรวิศ ลิ้มปริงซี่, 2545: 115) และอาจารย์ตุลเมฆยงค์ (ตุล เมฆยงค์, 2560: 459)

จากการศึกษาอนุสัญญานิวยอร์ก ซึ่งเป็นเสาหลักของอนุญาโตตุลาการการค้าระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาในเรื่องการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศตามอนุสัญญาเจนีวาโดยทำการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศง่ายขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (ธวัชชัย สุวรรณพานิช, 2557 : 53) อนุสัญญานิวยอร์กมีหลักการที่สำคัญให้ประเทศภาคียอมรับและบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ และยอมรับและบังคับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ โดยคำชี้ขาดที่อยู่ภายใต้บังคับของอนุสัญญารุงนิวยอร์กต้องเป็นคำชี้ขาดต่างประเทศ (foreign award) ส่วนคำชี้ขาดภายในประเทศ (domestic award) ไม่อยู่ในบังคับของอนุสัญญารุงนิวยอร์ก คำชี้ขาดใดเป็นคำชี้ขาดต่างประเทศหรือไม่ นั้น อนุสัญญารุงนิวยอร์กถือหลักดินแดน กล่าวคือ เป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ทำ

ขึ้นในดินแดนของประเทศอื่นนอกจากประเทศที่มีการขอให้ยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาด และคำชี้ขาดที่ทำขึ้นในดินแดนของประเทศที่มีการขอให้ยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาดแต่เป็นกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการภายในประเทศ หากคำชี้ขาดใดบังคับในประเทศที่ทำคำชี้ขาด คำชี้ขาดนั้นไม่ถือว่าเป็นคำชี้ขาดต่างประเทศ ส่วนคำชี้ขาดที่บังคับในประเทศอื่นที่ไม่ใช่ประเทศที่ทำคำชี้ขาดถือว่าเป็นคำชี้ขาดต่างประเทศ (รัชชชัย สุวรรณพานิช, 2557 : 33-34)

อนุสัญญากรุงนิวยอร์ก ได้บัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการให้เป็นเหตุหนึ่งที่ศาลอาจปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดได้ตามมาตรา 5(1)(e) ว่า ศาลอาจมีการปฏิเสธไม่บังคับให้ตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ หากคู่พิพาทฝ่ายที่จะถูกบังคับตามคำชี้ขาดพิสูจน์ได้ว่าคำชี้ขาดนั้นได้ถูกเพิกถอนเสียแล้ว โดยศาลของประเทศที่ทำคำชี้ขาด หรือภายใต้กฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาด กล่าวคือ มาตรา 5(1)(e) “set aside or suspended by a competent authority of the country in which, or under the law of which, that award was made” กล่าวคือ คำชี้ขาดถูกเพิกถอนในประเทศที่ทำคำชี้ขาด หรือถูกเพิกถอนในประเทศอื่นแต่ภายใต้กฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาด จึงเห็นได้ว่าการเพิกถอนคำชี้ขาดต้องเป็นการเพิกถอนคำชี้ขาดโดยศาลในประเทศที่ทำคำชี้ขาด ส่วนเพิกถอนโดยกฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาดในประเทศอื่นนั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้จริง คงเป็นเพียงทฤษฎี เนื่องจากแต่ละประเทศย่อมมีอธิปไตยเป็นของตนเอง ไม่มีประเทศไหนจะนำเอากฎหมายของประเทศอื่นซึ่งเป็นประเทศที่ทำคำชี้ขาดมาใช้บังคับเหนือดินแดนประเทศตน แม้ว่าอนุสัญญานิวยอร์กได้บัญญัติถึงการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการไว้ในเหตุแห่งการปฏิเสธไม่ยอมรับบังคับตามคำชี้ขาด แต่ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดเหตุในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการว่าจะขอเพิกถอนได้ในกรณีใดบ้างไว้แต่อย่างใด ดังนั้น การเพิกถอนคำชี้ขาดตามอนุสัญญานิวยอร์กจึงกระทำได้โดยศาลที่ทำคำชี้ขาด

เท่านั้นที่จะมีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

จากการศึกษากฎหมายแม่แบบ กฎหมายแม่แบบเป็นกฎหมายที่ออกมารองรับอนุสัญญานิวยอร์กและเป็นกรอบแห่งหลักเกณฑ์ในเรื่องอนุญาโตตุลาการทางการค้าระหว่างประเทศให้เป็นหนึ่งเดียวกัน มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้กฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศต่าง ๆ มีลักษณะไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น โดยประเทศนั้นๆ นำเอากฎหมายแม่แบบไปเป็นแบบร่างกฎหมายอนุญาโตตุลาการภายในของประเทศตนขึ้นใหม่ หรืออาจแก้ไขกฎหมายเดิมที่มีอยู่แล้วให้เป็นไปตามกฎหมายแม่แบบได้ (Steyn Johan, 1994 :1) โครงสร้างของกฎหมายแม่แบบยังคงยึดถือแนวความคิดตามบทบัญญัติของอนุสัญญานิวยอร์ก โดยเน้นหลักความยุติธรรมและความมีประสิทธิภาพในการระงับข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งวางหลักเกณฑ์ในเรื่องขั้นตอนและการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการให้สอดคล้องกับจารีตประเพณีทางการค้าระหว่างประเทศ (ปภาวิณี ธนศรีวัฒนา, 2558 : 1-2)

กฎหมายแม่แบบ บัญญัติเรื่องการเพิกถอน คำชี้ขาดในมาตรา 34(1) การเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการยื่นคำร้องต่อศาลภายใต้อนุมาตรา (2)(3) แห่งมาตรานี้ และได้บัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการให้เป็นเหตุหนึ่งที่ศาลอาจปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดได้ตามมาตรา มาตรา 36(1)(a)(5) ว่า การยอมรับและบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการนั้นศาลอาจปฏิเสธการยอมรับและบังคับให้ตามคำชี้ขาดหากผู้จะถูกบังคับตามคำชี้ขาดพิสูจน์ได้ว่า (5) คำชี้ขาดยังไม่มีผลผูกพัน หรือได้ถูกเพิกถอน หรือระงับใช้เสียโดยศาลของประเทศที่คำชี้ขาดหรือภายใต้กฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาด จึงเห็นได้ว่ากฎหมายแม่แบบได้วางหลักการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการว่าการเพิกถอนคำชี้ขาดนั้นต้องเป็นการเพิกถอนคำชี้ขาดโดยศาลในประเทศที่ทำคำชี้ขาด และเหตุที่ศาลอาจปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดซึ่งได้บัญญัติให้คำชี้ขาดถูกเพิกถอนในประเทศที่ทำคำชี้ขาดหรือภายใต้กฎหมายของประเทศที่

ทำคำชี้ขาดนั้นเป็นเหตุหนึ่งศาลอาจปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 36(1)(5) นั้นเป็นการบัญญัติเหตุโดยใช้ถ้อยคำที่สอดคล้องกับอนุสัญญาเวียนอร์ค นอกจากนี้กฎหมายแม่แบบมีบทบัญญัติเกี่ยวกับขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมายแม่แบบ ตามมาตรา 1(2) บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ใช้บังคับในกรณีที่เกิดขึ้นในการดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการ (place of arbitration) อยู่ในดินแดนของรัฐเท่านั้น เว้นแต่ มาตรา 8, 9, 17 H, 17 I, 17 J, 35 และ 36 กล่าวคือ กฎหมายแม่แบบใช้บังคับเฉพาะประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการเท่านั้น แต่ข้อยกเว้นในการใช้บังคับอยู่ 4 ประการ แม้จะกระทำนอกประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการ กฎหมายแม่แบบยังมีผลใช้บังคับคือ 1.การบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ 2.การคุ้มครองชั่วคราว 3.การยอมรับตามคำชี้ขาด และ 4.การบังคับตามคำชี้ขาด จากข้อยกเว้นดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการไม่เข้าในข้อยกเว้นของขอบเขตการบังคับใช้ของกฎหมายแม่แบบ ดังนั้นการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจึงต้องกระทำในประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการหรือประเทศที่ทำคำชี้ขาดเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามแม้พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 จะนำกฎหมายแม่แบบมาเป็นแนวทางในการยกร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 แต่ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีการนำบทบัญญัติตามมาตรา 1(2) ของกฎหมายแม่แบบมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 แต่อย่างใด

นอกจากนี้สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNCITRAL) ได้จัดทำคำอธิบายไว้เรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการนั้นกระทำได้โดยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในประเทศที่ทำคำชี้ขาด ซึ่งสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของอนุสัญญาเวียนอร์ค มาตรา 5

จากการศึกษากฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศสิงคโปร์ สิงคโปร์เป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาเวียนอร์ค แบ่งการอนุญาโตตุลาการออกเป็นการอนุญาโตตุลาการ

ระหว่างประเทศ และการอนุญาโตตุลาการที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศ โดยมีกฎหมาย 2 ฉบับใช้บังคับซึ่งแต่ละฉบับมีบทบัญญัติขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย กล่าวคือกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ (International arbitration act) หรือ SIAA2016 ใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการในประเทศสิงคโปร์และต้องเป็นกรณีที่ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ (SIAA) โดยมีบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดในมาตรา 48 ซึ่งบัญญัติให้การเพิกถอนคำชี้ขาดเป็นอำนาจของศาล และได้บัญญัติเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกับกฎหมายแม่แบบ นอกจากนี้มาตรา 47 ได้บัญญัติถึงอำนาจศาลในการเพิกถอนคำชี้ขาดว่าศาลจะเพิกถอนคำชี้ขาดได้ตามที่กฎหมายฉบับนี้ระบุไว้เท่านั้น ดังนั้น การเพิกถอนคำชี้ขาดตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการ(SAA)นั้นย่อมหมายถึงคำชี้ขาดที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการภายในประเทศสิงคโปร์ซึ่งเป็นคำชี้ขาดภายในประเทศที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศ (domestic non-international award) และต้องไม่เป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ เนื่องจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศได้บัญญัติอยู่ในส่วนที่ 2 ของกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ (SIAA) ย่อมไม่อยู่ในขอบเขตบังคับใช้กฎหมายอนุญาโตตุลาการ (SAA) ส่วนกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ (International arbitration act) หรือ SIAA2016 ซึ่งนำกฎหมายแม่แบบมาใช้บังคับ ยกเว้นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการบังคับคำชี้ขาด ได้บัญญัติถึงเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดว่าเป็นเหตุที่ศาลอาจปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ มาตรา 31(2)(f) หากปรากฏว่าคำชี้ขาดนั้นได้ถูกเพิกถอนโดยองค์กรที่มีอำนาจแห่งประเทศที่ทำคำชี้ขาด ซึ่งหมายถึง ศาล ดังนั้น การเพิกถอนคำชี้ขาดตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศสิงคโปร์นั้นต้องเป็นการกระทำโดยศาลในประเทศที่ทำคำชี้ขาดเท่านั้นซึ่งมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาเวียนอร์คและกฎหมายแม่แบบ

จากการศึกษารายงานคดีเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศในประเทศสิงคโปร์ ไม่พบรายงานคดีในเรื่องนี้แต่อย่างใด

จากการศึกษาเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศบรูไน ซึ่งเป็นภาคีสัญญานิวยอร์ก ประเทศบรูไนแบ่งการอนุญาโตตุลาการออกเป็น การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ และการอนุญาโตตุลาการที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศ โดยมีกฎหมาย 2 ฉบับใช้บังคับและแต่ละฉบับมีบทบัญญัติขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย โดย arbitration order 2009 หรือ BAO ใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการที่ดำเนินการในประเทศบรูไน และต้องไม่ใช่เป็นการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศตามส่วนที่ 2 แห่ง International arbitration order 2009 หรือ BIAO มีบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดในมาตรา 48 ซึ่งบัญญัติให้การเพิกถอนคำชี้ขาดเป็นอำนาจของศาล ได้บัญญัติเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกับกฎหมายแม่แบบ ดังนั้น การเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการ (BAO) หมายถึงคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการภายในประเทศบรูไน และต้องไม่เป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ เนื่องจากคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศได้บัญญัติอยู่ในส่วนที่ 2 ของกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ (BIAO) ซึ่งไม่อยู่ในขอบเขตบังคับใช้กฎหมายอนุญาโตตุลาการ (BAO) ดังกล่าวข้างต้น

ส่วน International arbitration order 2009 หรือ BIAO 2009 ใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการในประเทศบรูไน ซึ่งนำกฎหมายแม่แบบมาใช้บังคับ ยกเว้นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการบังคับคำชี้ขาด โดยมีขอบเขตการใช้บังคับแก่การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ซึ่งได้ดำเนินการอนุญาโตตุลาการในประเทศบรูไน ได้บัญญัติถึงเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดอยู่ในบทบัญญัติเหตุหนึ่งที่ว่า ศาลอาจปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ มาตรา 44(2)(f) หาก

ปรากฏว่าคำชี้ขาดนั้นได้ถูกเพิกถอนโดยองค์กรที่มีอำนาจแห่งประเทศที่ทำคำชี้ขาด ซึ่งหมายถึง ศาลนั่นเอง นอกจากนี้ International arbitration order 2009 หรือ BIAO 2009 ได้มีการบัญญัติการเพิกถอนคำชี้ขาดตามมาตรา 36 ซึ่งได้บัญญัติอธิบายเพิ่มเติมรายละเอียดของเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศตามกฎหมายแม่แบบที่ประเทศบรูไนได้นำมาบังคับใช้เป็นกฎหมายให้มีความชัดเจน ดังนั้น การเพิกถอนคำชี้ขาดตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศบรูไนนั้นต้องเป็นการกระทำโดยศาลในประเทศที่ทำคำชี้ขาดเท่านั้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับอนุสัญญานิวยอร์ก และกฎหมายแม่แบบ

จากการศึกษารายงานคดีเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศในประเทศบรูไน ไม่พบรายงานคดีในเรื่องนี้แต่อย่างใด

จากการศึกษาเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นภาคีสัญญานิวยอร์ก กฎหมายอนุญาโตตุลาการของอนุญาโตตุลาการของมาเลเซีย คือ กฎหมายอนุญาโตตุลาการ 2005 (Arbitration act 2005) หรือ MaAA 2005 ซึ่งใช้บังคับการอนุญาโตตุลาการทุกประเภทที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการในประเทศมาเลเซีย ทั้งการอนุญาโตตุลาการภายในประเทศและรวมถึงการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ กฎหมายอนุญาโตตุลาการเพียงฉบับเดียวใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการทุกประเภท แต่กฎหมายอนุญาโตตุลาการ 2005 (Arbitration act 2005) หรือ MaAA 2005 ได้มีบทบัญญัติในการบังคับใช้กฎหมายแต่ละประเภทของการอนุญาโตตุลาการอย่างชัดเจนตามมาตรา 3 และได้มีการบัญญัติถึงคำนิยามของคำว่า “การอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ (International arbitration)” ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำนิยามของกฎหมายแม่แบบ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของคำชี้ขาดนั้น ได้มีการแบ่งประเภทคำชี้ขาดตามอนุสัญญานิวยอร์ก คือ คำชี้ขาดที่ทำขึ้นในประเทศมาเลเซีย และคำชี้ขาดต่างประเทศ กฎหมายอนุญาโตตุลาการ 2005

(Arbitration act 2005) หรือ MaAA 2005 มีบทบัญญัติ เรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดในมาตรา 37 ซึ่งบัญญัติให้การเพิกถอนคำชี้ขาดเป็นอำนาจของศาล โดยมีการบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจของศาลในการเพิกถอน โดยบัญญัติให้เป็นอำนาจของศาลสูง ซึ่งหมายถึง ศาลสูงในรัฐมะละกา รัฐซาบะฮ์และซาวิค และได้บัญญัติเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาดไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกับกฎหมายแม่แบบ ดังนั้น การเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการ 2005(Arbitration act 2005) หรือ MaAA2005 หมายถึงคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่ดำเนินการอนุญาโตตุลาการภายในประเทศมาเลเซียเท่านั้น ซึ่งคำชี้ขาดนั้นอาจเป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการภายในประเทศหรือการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศก็ได้ นอกจากนี้ได้มีบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดอยู่ในบทบัญญัติเหตุหนึ่ง ที่ศาลอาจปฏิเสธการบังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ มาตรา 39(1)(a)(7) หากปรากฏว่าคำชี้ขาดนั้นได้ถูกเพิกถอนโดยศาลในประเทศที่ทำคำชี้ขาดหรือภายใต้กฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาด ดังนั้น การเพิกถอนคำชี้ขาดตามกฎหมายอนุญาโตตุลาการของประเทศมาเลเซียจำเป็นต้องเป็นการกระทำโดยศาลในประเทศที่ทำคำชี้ขาดเท่านั้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับอนุสัญญานิวยอร์กและกฎหมายแม่แบบ

จากการศึกษารายงานคดีเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศในประเทศมาเลเซีย ไม่พบรายงานคดีในเรื่องนี้แต่อย่างใด

จากการศึกษาผู้เขียนจึงสรุปได้ว่า บทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 มาตรา 40 มาจากอนุสัญญานิวยอร์ก มาตรา 5 (1)(e) และกฎหมายแม่แบบ มาตรา 34, 36(1)(a)(v) ประกอบมาตรา 1(2) ดังนั้น การพิจารณาบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำชี้ขาดดังกล่าวจึงมีความต้องสอดคล้องและเป็นไปแนวทางเดียวกับหลักการของอนุสัญญานิวยอร์กและกฎหมายแม่แบบ คือ การเพิกถอนคำชี้ขาดต้องถูกเพิกถอนโดยศาลในประเทศที่ทำคำชี้ขาดนั้นเท่านั้น ดังนั้น ศาลไทยย่อมไม่มีอำนาจเพิก

ถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ หรืออาจกล่าวได้ว่าการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 มาตรา 40 จะกระทำได้เฉพาะการอนุญาโตตุลาการที่กระทำในประเทศไทยเท่านั้น หากเป็นคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ศาลไทยย่อมไม่มีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ปัญหาอำนาจศาลไทยในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศต้องพิจารณาพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 มาตรา 40 ประกอบมาตรา 9 อนุสัญญานิวยอร์กซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีและกฎหมายแม่แบบซึ่งประเทศไทยได้นำมาเป็นแม่แบบในการตราพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 พบว่าบทบัญญัติการเพิกถอนคำชี้ขาดตามมาตรา 40 มาจากกฎหมายแม่แบบ มาตรา 36, 34 และ 1(2) และมีความอธิบายของสำนักงานเลขาธิการ UNCITRAL ว่าการร้องขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการจะกระทำได้โดยการยื่นคำร้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจในประเทศที่มีการทำคำชี้ขาด และอนุสัญญานิวยอร์ก มาตรา 5(1)(e) ซึ่งบัญญัติถึงเหตุที่ศาลจะปฏิเสธไม่บังคับตามคำชี้ขาด หากปรากฏว่าคำชี้ขาดนั้นได้ถูกเพิกถอนในประเทศที่ทำคำชี้ขาดหรือภายใต้กฎหมายของประเทศที่ทำคำชี้ขาด จึงเห็นได้ว่าการเพิกถอนคำชี้ขาดต้องเป็นการร้องขอให้เพิกถอนคำชี้ขาดต่อศาลในประเทศที่ได้ทำคำชี้ขาด ดังนั้น คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ ศาลไทยจึงไม่มีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดต่างประเทศ ศาลไทยจึงไม่มีอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่เพิ่มขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น

จากการศึกษา ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแก้ไขพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 ดังต่อไปนี้

1. เห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยขอบเขตการบังคับใช้พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ตามกฎหมายแม่แบบ มาตรา 1(2) ซึ่งกำหนดให้กฎหมาย

อนุญาโตตุลาการใช้บังคับในประเทศที่ทำการอนุญาโตตุลาการเท่านั้น เว้นแต่ การคุ้มครองชั่วคราว การบังคับตามสัญญาอนุญาโตตุลาการ การยอมรับตามคำชี้ขาด และการบังคับตามคำชี้ขาด กล่าวคือ บัญญัติเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 ใช้บังคับเฉพาะการอนุญาโตตุลาการไม่ว่าจะเป็นการอนุญาโตตุลาการภายในประเทศหรือระหว่างประเทศที่ดำเนินการในประเทศไทย ยกเว้น กรณีการบังคับสัญญาอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 14 การคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรา 16 หรือการยอมรับตามมาตรา 41 และบังคับคำชี้ขาดตามมาตรา 43 และมาตรา 44 ทั้งนี้ เพื่อให้พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 มีขอบเขตการบังคับใช้ในการอนุญาโตตุลาการที่ชัดเจนว่าใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการที่ทำขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น เว้นแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัญญาที่เกี่ยวเนื่องกับเฉพาะ ขาด เพื่อให้พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 มีขอบเขตการบังคับใช้ในการอนุญาโตตุลาการที่ชัดเจนว่าใช้บังคับกับการอนุญาโตตุลาการที่ทำขึ้นในประเทศไทยเท่านั้น เว้นแต่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับสัญญาที่เกี่ยวเนื่องกับเฉพาะ ดังนี้

“พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545 ใช้บังคับเฉพาะการอนุญาโตตุลาการไม่ว่าจะเป็นการอนุญาโตตุลาการภายในประเทศหรือระหว่างประเทศที่ดำเนินการในประเทศไทย ยกเว้น กรณีการบังคับสัญญาอนุญาโตตุลาการตามมาตรา 14 การคุ้มครองชั่วคราวตามมาตรา 16 หรือการยอมรับคำชี้ขาดตามมาตรา 41 และการบังคับคำชี้ขาดตามมาตรา 43 และมาตรา 44”

2. เห็น ควรเพิ่มเติม คำนิยามของการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศและภายในประเทศ โดยนำคำจำกัดความตามกฎหมายแม่แบบ มาตรา 1(3) มาเป็นแม่แบบในการร่างคำจำกัดความ ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความชัดเจนในกระบวนการอนุญาโตตุลาการและการบังคับใช้กฎหมายที่ถูกต้อง ดังนี้

“อนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ หมายถึง

1. คู่สัญญาตามสัญญาอนุญาโตตุลาการมีสถานที่ประกอบการคนละประเทศกัน หรือ

2. สถานที่ใดสถานที่หนึ่งดังต่อไปนี้ ตั้งอยู่นอกประเทศที่คู่สัญญามีสถานประกอบการอยู่

2.1 สถานที่ ดำเนิน กระบวนการอนุญาโตตุลาการตามที่ คู่สัญญากำหนดในสัญญาอนุญาโตตุลาการ

2.2 สถานที่หนึ่งสถานที่ใด ๆ ซึ่งข้อสาระสำคัญแห่งหนึ่งตามความสัมพันธ์ทางธุรกิจนั้นๆ หรือตามความสัมพันธ์ในทางอื่นกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือสถานที่ซึ่งเนื้อหาสาระแห่งข้อพิพาทมีความเกี่ยวเนื่องใกล้ชิดกันมากที่สุดหรือ

3. คู่สัญญาตกลงกันอย่างชัดแจ้งว่าสาระสำคัญตามสัญญาอนุญาโตตุลาการมีความเกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ มากกว่า 1 ประเทศ”

“การอนุญาโตตุลาการภายในประเทศ หมายถึง การอนุญาโตตุลาการที่ไม่มีลักษณะเป็นการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ”

3. เห็นควรแก้ไขถ้อยคำบทบัญญัติมาตรา 40 วรรคหนึ่ง อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการเพิกถอนคำชี้ขาด เพื่อให้มีความชัดเจนว่าการเพิกถอนคำชี้ขาดตามมาตรา 40 นั้น ให้หมายความว่าเฉพาะคำชี้ขาดที่ดำเนินการในประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญานิวยอร์ก ดังนี้

จากเดิม “การคัดค้านคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการ อาจทำได้โดยการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจเพิกถอนคำชี้ขาดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้” เป็น “การคัดค้านคำชี้ขาดของคณะอนุญาโตตุลาการอาจทำได้โดยการขอให้ศาลที่มีเขตอำนาจเพิกถอน คำชี้ขาดที่ทำในประเทศไทยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้”

4. เห็นควรแยกบทบัญญัติ การบังคับตามคำชี้ขาดภายในประเทศ และคำชี้ขาดต่างประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการใช้กฎหมายและมีความสอดคล้องกับอนุสัญญากรุงนิวยอร์ก และเห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติการบังคับตามคำชี้ขาดภายในประเทศ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการใช้บังคับ การเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ ตามมาตรา 40 นั้นใช้บังคับเฉพาะคำชี้ขาดที่ดำเนินการในประเทศไทยเท่านั้น ดังนี้

“การบังคับคำชี้ขาดที่ทำในประเทศ ให้ถือว่าเป็นคำชี้ขาดที่สามารถบังคับในประเทศไทยได้ เว้นแต่คำชี้ขาดนั้นถูกเพิกถอนเสียแล้วตามมาตรา 40 แล้ว

8. กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร ที่รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา แม้กระทั่งท่านอาจารย์ได้เสียชีวิตก่อนที่จะจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเสร็จก็ตาม ขอกราบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย สุวรรณพานิช ที่ได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสถียรภาพ นานาหลวง ที่รับเป็นที่ปรึกษา และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และน้องชายของผู้เขียน ซึ่งเป็นกำลังใจสำคัญยิ่งในการศึกษา และขอกราบขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงานของผู้เขียนทุกท่านที่สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีค้ามนุษย์ 1 ที่ให้โอกาสในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

9. บรรณานุกรม

หนังสือ

- ไชยวัฒน์ บุนนาค. (2554). อนุญาโตตุลาการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลาคม.
- ธวัชชัย สุวรรณพานิช. (2558). คำอธิบายพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.
- พิชัยศักดิ์ หรยางกูร. (2540). การอนุญาโตตุลาการ: ความรู้เบื้องต้นในทางทฤษฎี รวมบทความข้อบังคับ ข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎหมายและคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรวิศ ลิ้มปริงซี่. (2545). อนุญาโตตุลาการตามกฎหมายใหม่กับการระงับข้อพิพาท. กรุงเทพมหานคร: นิติรัฐ.

เสาวนีย์ อัครโรจน์. (2548). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยวิธีการระงับข้อพิพาททางธุรกิจโดยการอนุญาโตตุลาการ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บทความ

- ตุล เมฆยงค์. (2560). ศาลไทยกับเขตอำนาจในการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการต่างประเทศ: รวมบทความเกี่ยวกับการอนุญาโตตุลาการ, (หน้า 441). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ธวัชชัย สุวรรณพานิช. (2558). ข้อสังเกตคำพิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเพิกถอนคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ. ในวารสารนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. (หน้า 3). กรุงเทพมหานคร: อัสสัมชัญ.
- ธารทิพย์จักรพันธ์. (2539). กฎหมายแม่แบบอนุญาโตตุลาการ (The Model Law of Arbitration), ในตุลพาห. (หน้า 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ภาวิณี ธนศรีวัฒนา. (2558). 25 ปี สถาบันอนุญาโตตุลาการ: โครงการอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านการอนุญาโตตุลาการเนื่องในโอกาสครบรอบ 25 ปี. กรุงเทพมหานคร: กรมบังคับคดี.

Books

- Redfern & Hunter. (1991). Law and Practice of International Commercial Arbitration.
- Steyn Johan. (1994). England's Response to The UNCITRAL Model Law of Arbitration. Arbitration International Vol 10.
- เอกสารอิเล็กทรอนิกส์
<http://www.uncitral.org/uncitral/en/caselaw.html>
<http://kluwarbitrationblog.com>